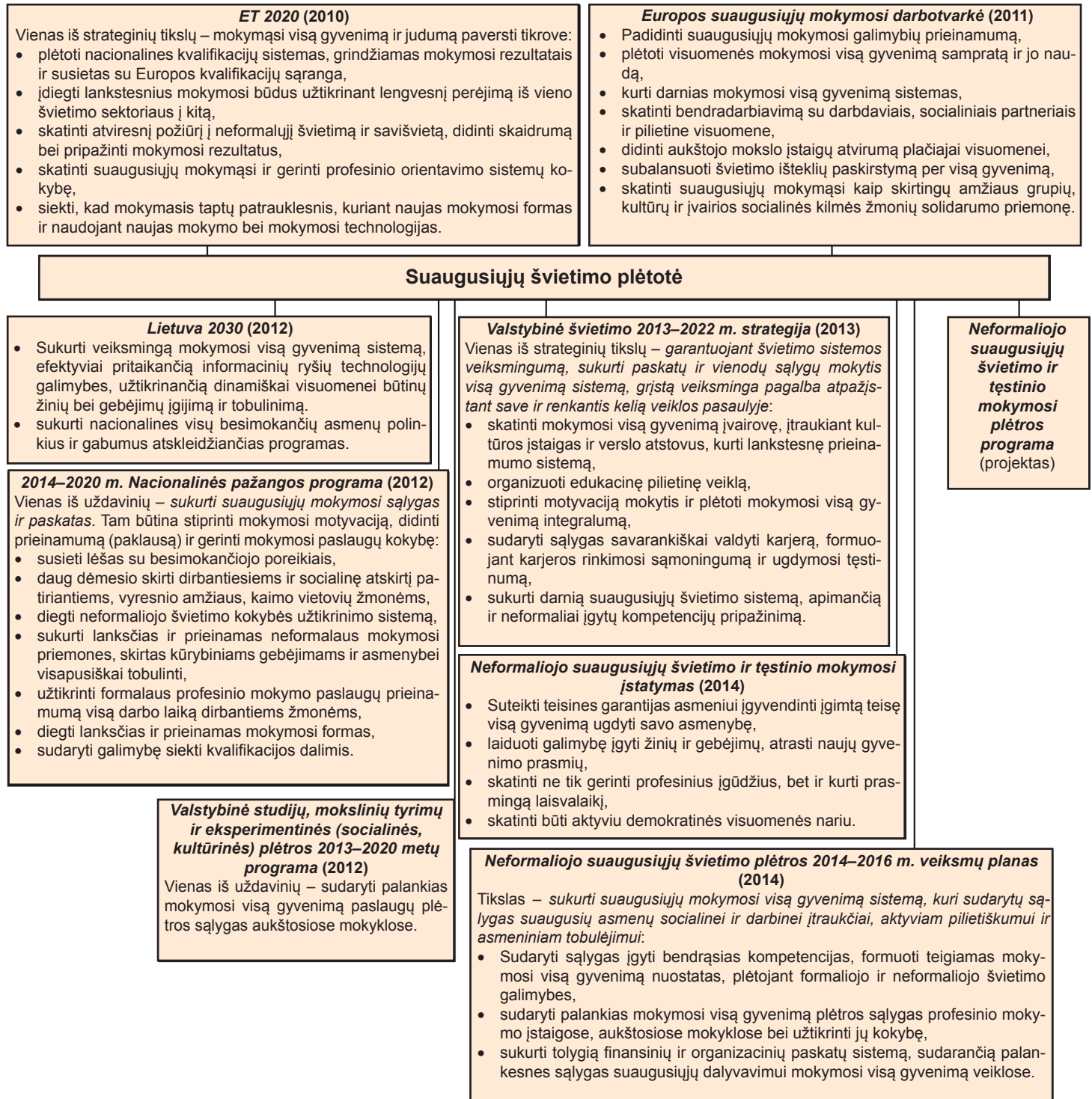

KOKIUS TIKSLUS SUAUGUSIŲJŲ MOKYMUISI KELIA EUROPA IR LIETUVA?

Mokymasis visą gyvenimą tampa reikšmingu veiksmu siekiant užtikrinti visų piliečių saviraišką, socialinių ir profesinių lūkesčių įgyvendinimą, tvarų ekonomikos klestėjimą ir galimybių įsidarbinti užtikrinimą, kartu formuojant demokratines

vertybes, socialinę sanglaudą, aktyvų pilietiškumą ir kultūrų dialogą. Todėl mokymosi visą gyvenimą sistemai ir suaugusiųjų mokymuisi skiriama daug dėmesio naujausiose ES ir Lietuvos švietimo dokumentuose (1 pav.).

1 pav. Mokymosi visą gyvenimą plėtotei keliami tikslai Europos Sąjungos ir Lietuvos švietimo dokumentuose

ES dokumente apie bendradarbiavimą švietimo ir mokymo srityje **Europa 2020. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija** (dar vadinama **ET 2020**) apibrėžiamos esminės gairės nacionalinių švietimo sistemų plėtotei. *Mokymosi visą gyvenimą srityje* pabrėžiamas suaugusiųjų mokymosi skatinimas ir jo kokybės gerinimas, nacionalinių

kvalifikacijų sistemų plėtojimas ir pasiekimų pripažinimas, lengvesnis perėjimas iš vieno švietimo sektoriaus į kitą.

Ilgalaikė suaugusiųjų mokymosi vizija suformuota 2011 m. atnaujintoje **Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkėje**, kurioje keliamas esminis *tikslas* – sudaryti galimybę

kiekvienam suaugusiajam įgyti ir tobulinti savo gebėjimus ir kompetencijas visą gyvenimą. Šalys skatinamos atkreipti dėmesį į suaugusiųjų mokymosi galimybių sudarymą, visuomenės mokymosi visą gyvenimą sampratos plėtojimą, darnios mokymosi visą gyvenimą sistemos kūrimą, bendradarbiavimą su darbdaviais, socialiniais partneriais ir pilietine visuomene, aukštojo mokslo įstaigų atvirumą plačiajai visuomenei, subalansuotą švietimo išteklių paskirstymą per visą gyvenimą (1 pav.).

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ apibrėžiama valstybės vizija, raidos prioritetai ir jų įgyvendinimo kryptys iki 2030 metų. Joje vienu iš svarbiausių veiksmų, lemiančių visuomenės vystymosi procesus, nurodoma gerai išvystyta ir sėkmingai veikianči mokymosi visą gyvenimą sistema. Šios strategijos įgyvendinimui skirtoje **2014–2020 metų nacionalinės pažangos programoje** pabrėžiamas vienas iš tikslų – skatinti mokytis visą gyvenimą, o šį tikslą įgyvendinti planuojama didinant švietimo prieinamumą ir paslaugų įvairovę. **Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje** vienas iš keturių strateginių tikslų yra skirtas mokymosi visą gyvenimą sričiai – sukurti paskatų ir vienuodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksminga pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje. **Valstybinėje studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų programoje** vienas iš numatytų uždavinių yra sudaryti palankias mokymosi visą gyvenimą paslaugų plėtros sąlygas aukštesiose mokyklose.

2014 m. priimto **Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymo** paskirtis – suteikti teises garantijas įgyvendinti įgimtą teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę, laiduoti asmeniui galimybę įgyti žinių ir gebėjimų, atrasti naujų gyvenimo prasmų, skatinti ne tik gerinti profesinius įgūdžius, bet ir kurti prasmingą laisvalaikį, būti aktyviu demokratinės visuomenės nariu.

Įstatyme įtvirtintos nuostatos numato naujas, kokybiškai svarbias prielaidas plėtoti suaugusiųjų mokymąsi: stiprin-

ti suaugusiųjų švietimo koordinavimą šalies ir savivaldybių lygmeniu, savivaldybėse paskirti suaugusiųjų švietimo koordinatorius, įtvirtinti suaugusiųjų pedagogo – andragogo – profesiją, diegti naujus suaugusiųjų švietimo finansavimo modelius. Pirmą kartą numatyta darbuotojams neformaliajam švietimui suteikti atostogas, kurios galėtų trukti iki penkių darbo dienų per metus. Darbdavys, skyręs lėšų darbuotojų neformaliajam švietimui ir tęstiniam mokymuisi kvalifikacijai tobulinti, galės gauti valstybės paramą patirtoms išlaidoms iš dalies finansuoti. Iki šiol nebuvo įdiegtos sistemos, kaip stebėti teikiamų paslaugų kokybę, todėl naujai priimtame įstatyme apibrėžta neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įgyvendinimo stebėsenos ir vertinimo.

Šio įstatymo nuostatomis įgyvendinti ir siekti nuoseklios bei tarpinstituciniu susitarimu grįstos neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros, 2014 m. patvirtintas **Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas**. Jame numatytos priemonės, skirtos trims esminėms neformaliojo suaugusiųjų švietimo kryptims plėtoti: įgyti *bendrasias kompetencijas* ir formuoti teigiamas mokymosi visą gyvenimą nuostatas, plėsti mokymosi visą gyvenimą *galimybes profesinio mokymo įstaigose ir aukštesiose mokyklose, taip pat sukurti finansinių ir organizacinių paskatų sistemą* suaugusiųjų dalyvavimui mokymosi visą gyvenimą veiklose. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtrai 2014–2016 m. numatyta skirti beveik 60 mln. eurų, iš jų daugiau kaip 27 mln. eurų sudaro valstybės biudžeto lėšos ir daugiau kaip 32 mln. – ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšos. Šiuo metu parengtas *Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi plėtros programos* projektas.

Mokymosi visą gyvenimą politikai įgyvendinti ir suaugusiųjų švietimui plėtoti skatinamas švietimo bendruomenės, visuomeninių organizacijų bendradarbiavimas. Svarbus vaidmuo tenka Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybai, kurios veikla įteisinta *Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatyme*, Lietuvos suaugusiųjų mokymo centrų vadovų asociacijai ir Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijai.

1 lentelė. Partneriai, padedantys organizuoti suaugusiųjų mokymąsi Lietuvoje

	Koks tikslas?	Kas sudaro?	Kokios veiklos sritys?
Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo taryba	Taryba patvirtinta 2014 m. Jos <i>tikslas</i> – koordinuoti valstybinių ir savivaldybių neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstaigų veiklą, nustatyti jų prioritetines kryptis.	Valstybės ir savivaldybių institucijų, darbdavių ir darbuotojų interesams atstovaujančių organizacijų, kitiems visuomenės interesams atstovaujančių organizacijų (neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi) atstovai.	Tarybos funkcijos yra svarstyti pagrindines Lietuvos suaugusiųjų švietimo plėtros perspektyvas ir strategines plėtros kryptis, atlikti suaugusiųjų švietimo sistemos plėtotės projektų analizę, koordinuoti suaugusiųjų švietimo įstaigų veiklą.
Lietuvos suaugusiųjų mokymo centrų vadovų asociacija	Pelno nesiekianti, nevyriausybinė organizacija, įkurta 1996 m. Jos <i>tikslas</i> – prisidėti prie valstybės suaugusiųjų formaliojo ir neformaliojo švietimo politikos formavimo ir įgyvendinimo.	Formaliajame suaugusiųjų švietime dirbantys fiziniai asmenys – vadovai, atstovaujantys suaugusiųjų mokymo centrams, gimnazijoms, mokykloms, suaugusiųjų klasėms, veikiančioms prie bendrojo ugdymo įstaigų.	Asociacija bendrauja ir bendradarbiauja su įvairiomis šalies institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis, renka, analizuoja ir teikia informaciją suaugusiųjų švietimo klausimais, teikia pasiūlymus suaugusiųjų švietimo politikai formuoti ir įgyvendinti, rengia ir įgyvendina šalies ir tarptautinius švietimo projektus.
Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija	Pelno nesiekianti, nevyriausybinė organizacija, įkurta 1992 m. Jos <i>tikslas</i> – vienyti Lietuvoje suaugusiųjų švietimo srityje veikiančius asmenis, koordinuoti ir remti jų veiklą, prisidėti prie valstybės švietimo politikos formavimo ir įgyvendinimo.	Suaugusiųjų švietimo srityje dirbantys juridiniai ir fiziniai asmenys.	Suaugusiųjų švietimo klausimais asociacija bendradarbiauja su valstybinėmis ir savivaldybių institucijomis, teikia joms metodinę pagalbą ir pasiūlymus suaugusiųjų švietimo politikai formuoti ir įgyvendinti, renka, analizuoja, apibendrina ir teikia informaciją, konsultuoja, organizuoja seminarus, konferencijas, mugės, atlieka viešinimo ir ugdymo veiklą, rengia ir įgyvendina nacionalinius bei tarptautinius švietimo projektus.

Šaltiniai: Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas (2014), Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybos nuostatai (2014), Lietuvos suaugusiųjų mokymo centrų vadovų asociacijos įstatai (2012), Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos įstatai (2009)

Formalizuojant suaugusiųjų švietėjų profesiją svarbus yra 2013 m. patvirtintas *Andragogo profesinės veiklos aprašas*, kuris apibrėžia andragogo veiklos paskirtį, tikslus, uždavinius ir kompetencijas. Šis Aprašas prisideda prie mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strateginių dokumentų įgyvendinimo, sudarant sąlygas su suaugusiais asmenimis dirbančiam personalui tobulinti kvalifikaciją, užtikrinant besimokantiems suaugusiesiems aukštą teikiamų paslaugų kokybę, sudarant sąlygas plėtoti andragogines kompetencijas įvairių tipų švietimo įstaigose ir, atsižvelgiant į šalies ir regionų gyventojų

jų mokymosi visą gyvenimą poreikius, įgyvendinti personalo kvalifikacijos tobulinimo programas.

Lietuvoje yra keletas universitetų, kurie rengia suaugusiųjų švietimo specialistus – andragogus. Daugiausiai dėmesio šioms studijoms skiria Klaipėdos universitetas (KU), vienintelis Lietuvos universitetas, teikiantis andragogikos bakalauro ir magistro studijų programas, ir Vytauto Didžiojo universitetas (VDU), teikiantis andragogikos pagrindų studijas.

KU andragogikos studijų programos (suaugusiųjų švietimas) teikiamos Tęstinių studijų institute. Andragogikos katedra orientuojasi į suaugusiųjų mokymosi poreikius, tikslus, mokymosi turinį, mokymosi dalyvius, metodus, priemones, formas ir į andragogikos funkcijas (teorinę, praktinę ir prognostinę). Šiuo metu KU dalyvauja ES finansuojamame projekte „Andragogikos bakalauro ir magistro studijų programos atnaujinimas Klaipėdos universitete“. Šis projektas turėtų pagerinti teikiamų studijų programų kokybę, dėstytojai ir studentai turėtų išmokti dirbti daugiakultūroje, tarptautinėje erdvėje.

VDU teikia 2 kreditų (40 akademinų val. ir 40 val. savarankiško darbo) apimties andragogikos pagrindų studijas, skirtas asmenims, turintiems praktinę patirtį suaugusiųjų švietimo srityje ir siekiantiems įgyti andragogo kvalifikaciją. Mokymai rengiami pagal ESF projektą „Suaugusiųjų švietimo sistemos plėtra suteikiant besimokantiems asmenims bendrąsias kompetencijas“.

(Švietimo ir mokslo ministerija, „Švietimo problemos analizė“, 2015 birželis, Nr. 6 (130), ISSN 1822-4153)